

Programa d'innovació

#aquiproubullying

Projecte del centre:

Institut El Cairat

Curs 2018-2019

1. Justificació del projecte

1.1 Presentació del centre

L'Institut El Cairat d'Esparreguera es va posar en marxa oficialment com a centre depenent de la Generalitat el curs 1983-84. En aquell moment ho va fer com a extensió de l'IB Pompeu Fabra de Martorell, però a partir del curs següent va funcionar definitivament com a centre totalment autònom. Durant molts anys va ser el centre de referència per a diversos municipis limítrofs, de manera que acollia no sols a la població d'Esparreguera, sinó també a la d'Olesa, Abrera, Collbató i el Bruc. D'alguna manera aquest passat encara perdura avui en dia en l'existència d'una xarxa de complicitats i referències que arriba fins el moment actual, sobretot pel que fa els estudis post obligatoris.

Quan l'any 1996, amb l'aplicació de la LOGSE, es va introduir l'ensenyament secundari obligatori, l'Institut ja comptava amb una llarga trajectòria i amb un claustre de professors força consolidat. Aquesta etapa prèvia a l'ESO ens ha deixat com a llegat una cultura educativa entre el professorat que valora molt l'esforç personal i el rigor acadèmic, aspectes, però, que conviuen en perfecta harmonia amb la innovació, la renovació pedagògica i la implementació de les metodologies més actuals.

Quan al municipi d'Esparreguera, es pot dir que ha canviat molt durant els darrers anys. Fins als anys setanta va ser una vila dominada en gran mesura per l'ombra allargada de la Colònia Sedó. A finals d'aquella dècada, i coincidint amb el tancament de la fàbrica, el poble va viure uns anys de força atonia i d'estancament demogràfic i social, però l'obertura de la factoria de la SEAT al polígon proper de Can Amat a començaments dels anys 90 i la transformació de l'antiga NII en una moderna autovia, van provocar un canvi de tendència significatiu i en menys d'una dècada la població es va duplicar, fins a ultrapassar els 22.000 habitants. Gran part d'aquest increment demogràfic va ser protagonitzat per l'arribada de famílies joves amb fills petits o en edat de tenir-ne. La majoria venien de poblacions de la mateixa comarca, sobretot de les zones més densament poblades de la marina o localitats pròximes (Cornellà, St. Boi...) o des dels grans municipis contigus a Barcelona, com l'Hospitalet. Quan decidien venir a viure aquí buscaven majoritàriament una millora en la seva qualitat de vida, habitatges més grans a un preu més assequible, un entorn més amable, etc. La immigració d'origen estranger, percentualment, és més baixa que en altres poblacions properes, com Martorell o Olesa de Montserrat, superant tot just el 10% de la població total de municipi. Dins del col·lectiu

d'immigrants, tot i que hi ha orígens molt diversos, cal destacar la presència percentualment elevada, entre aquests, de població d'origen magrebí, la majoria dels quals provenen especialment de diverses zones rifenyas, en especial Nador i dels seus voltants, un àrea rural del nord de Marroc força deprimida i amb un nivell d'escolarització inexistent o molt elemental i amb una llengua pròpia (l'amazic). Tots aquests canvis han tingut un impacte significatiu en la realitat social, econòmica i cultural de poble, de manera que Esparreguera en les darreres dècades ha passat de ser una població amb una presència notable del català en tots els àmbits de la vida quotidiana, a ser un municipi amb una població majoritàriament castellanoparlant i amb un tarannà més proper al d'una ciutat dormitori, on poques famílies tenen les seves arrels familiars en el propi municipi i on la majoria treballa fora. Per altra banda, les dades estadístiques de l'Idescat ens dibuixen una realitat socioeconòmica de perfil mig i mig-baix, tant pel que fa a la formació acadèmica de molts pares, com a la seva qualificació professional. Reflex d'això és el fet que en l'actualitat Esparreguera és el segon municipi del Baix Llobregat amb un índex d'atur més elevat i un nivell de renda per càpita sensiblement més baix que la mitjana comarcal i, àdhuc, la catalana.

Pel que fa a la diversitat significativa de l'alumnat, observem que en els 4 darrers anys hem anat augmentant el percentatge d'alumnat amb necessitats educatives especials, obtenint un valor superior a la mitjana de Catalunya.

1.2 Justificació del projecte

En els darrers anys el nivell de preocupació davant dels casos d'assetjament escolar s'ha fet més evident, a nivell de la societat en general i en els centres educatius de forma important. Pel que fa al nostre centre hem recollit demandes d'ajuda per part d'algunes famílies i/o alumnes. La preocupació s'ha incrementat amb l'ús generalitzat de les noves tecnologies, fet que multiplica el patiment de l'alumnat sotmès a ciberassetjament en fer-se pública i divulgar-se entre els companys.

De vegades se'ns generen moltes preguntes i sorgeixen seriosos dubtes davant situacions concretes, ja que, en alguns casos es fa difícil poder distingir si ens trobem davant d'un cas d'assetjament o no. Per tant trobem que hi ha una necessitat de rigor a l'hora de treballar la convivència al centre a fi de poder prevenir, detectar i intervenir en possibles casos d'assetjament.

D'aquesta preocupació relacionada amb la prevenció i la gestió de les conductes d'assetjament i/o ciberassetjament, en el nostre centre, i per la pròpia línia de treball del centre en relació al desenvolupament personal i social dels alumnes, ens plantejem participar en la convocatòria pública per a la selecció de centres educatius interessats en formar part del Programa d'innovació pedagògica #aquiproubullying. (RESOLUCIÓ

ENS/881/2017, de 10 d'abril , per la qual es crea el Programa d'innovació pedagògica #aquiproubullying de prevenció, detecció i intervenció enfront l'assetjament entre iguals)

Ens va atreure la idea d'elaborar i implementar un projecte que guiarà la nostra actuació davant les situacions de risc d'assetjament escolar, i en casos que detectem i alhora, confiem que ens permetrà reflexionar i redefinir la nostra línia de treball per tal de contribuir al desenvolupament personal i social de l'alumnat.

Compartim la idea que presenta aquest Programa:” *Aprendre a conviure en el respecte als drets, els deures i les llibertats fonamentals és un dels principis bàsics que l'educació ha de contemplar per contribuir a la formació integral dels ciutadans d'una societat*”.

2. Diagnosi de necessitats

Tot i que la prevenció i intervenció en casos d'assetjament escolar no figura de manera específica en els documents de gestió del centre, farem a continuació una relació dels objectius i apartats recollits en aquests documents de referència que creiem que guarden relació.

Així a la PGA 2018 consta com a objectiu específic:

- 4.3 Mantenir i millorar el clima de convivència per prevenir i resoldre conflictes.

En aquest apartat es fa referència a la intervenció del grup de mediació per resoldre conflictes i el paper de la comissió de convivència, la participació en el programa Internet Segura de tu a tu i la participació en el programa d'innovació Aquiproubullying.

Al PEC, es redacten a l'apartat 3.3 valors, i al subapartat Diversitat:

- Cultura de la pau i defensa dels drets humans, equitat social, igualtat de gènere, tolerància envers la diversitat de sensibilitats i manifestacions culturals.
- Diàleg i col·laboració com a eines de convivència i de progrés individual i social, basats en la recerca d'una efectiva gestió democràtica, l'esperit crític, la defensa de la força del raonament i el respecte envers totes les persones.
- Respecte envers les minories i superació dels prejudicis culturals, religiosos, ètnics o polítics per aconseguir un diàleg autèntic amb els altres, sigui quin sigui el seu origen o creences.

I a l'apartat 4.4 Projectes i activitats impulsades per l'Institut apareix la **Mediació escolar** com a eina que busca fomentar les relacions positives i la resolució de conflictes a través del diàleg i dels pactes de mutu acord entre iguals.

A l'apartat 3. OBJECTIUS RELACIONATS AMB LA MILLORA DE LA CONVIVÈNCIA I LA COHESIÓ SOCIAL s'hi especifica:

- 3.2 **Impulsar la participació de l'alumnat en projectes de voluntariat i en tasques de caràcter col·laboratiu.** Estimular iniciatives que contribueixin a la formació de l'alumnat en valors cívics i ètics.

- 3.3 Afavorir l'oferta d'activitats educatives, culturals i esportives tant dins com fora de l'horari escolar.
- 3.4 **Vetllar per la resolució dels conflictes de manera dialogada i consensuada.**
- 3.5 Vetllar per a la ràpida integració de l'alumnat nou.
- 3.6 Afavorir la implicació en el centre dels diferents sectors de la Comunitat Educativa.
- 3.7 **Atendre l'educació emocional de l'alumnat.**

I a l'apartat 11. MODEL DE CONVIVÈNCIA ESCOLAR (Marc normatiu de referència: LEC, art. 30-38; DAC art. 7, 23-25; Decret 279/2006, de 4 de juliol, art. 23-28)

La finalitat d'establir i consensuar unes normes de convivència és la de garantir l'harmonia i l'ambient de treball en els centres educatius. La Llei d'Educació de Catalunya regula els drets i deures de l'alumnat i les normes de convivència que es basen en la pervivència dels principis democràtics per sobre de qualsevol altre consideració. Es reforça el caràcter educatiu dels processos i les accions que s'emprenquin, tant per prevenir com per corregir conductes inadequades, amb la finalitat de satisfer tant el dret al desenvolupament personal com el deure d'aprendre i mantenir actituds de responsabilitat.

En aquest apartat volem explicar les línies bàsiques sobre el model de convivència en el nostre centre. D'una manera més detallada i concreta ho trobarem desenvolupat en el Títol V de les NOF de l'Institut.

- 11.1 **Valors i objectius del centre per a potenciar la convivència escolar** **Valors com el diàleg, la comunicació**, el treball cooperatiu, la competència socials, etc. **són presents en les actuacions per a la promoció de la convivència. Educar amb i per la convivència és un dels pilars de l'educació i per portar-ho a terme el nostre centre té com a objectius:**
 - Establir mesures de promoció que contribueixin a la millora de la convivència.
 - Organitzar activitats que afavoreixin la convivència.
 - Establir mecanismes i fórmules per a la promoció i resolució de conflictes.
 - Aplicar les mesures correctores i sancionadores a les conductes greus i molt greus.

- 11.2 Mesures que potencien la convivència En les NOFC (art.94) s'articulen de manera detallada les mesures que contribueixen a mantenir un clima convivencial i a resoldre els conflictes que es puguin generar, però totes elles deriven de dos principis fonamentals:
 - La promoció de la convivència, per a la qual el centre arbitrarà els mecanismes que consideri més adients, com, per exemple:
 - ✓ Regular les funcions i el sistema d'organització de la comissió de convivència.
 - ✓ L'aplicació del pla d'acció tutorial i el reforçament del paper del tutor/a com a referent essencial per a l'alumnat.
 - ✓ El foment de diferents projectes que tenen en comú potenciar valors educatius, l'esforç, el treball cooperatiu, el servei a la comunitat, la cohesió de grup i el sentiment de pertinença al centre.
 - ✓ El suport al professorat, principalment a càrrec del Departament d'Orientació del centre, principalment en la prevenció de conductes de risc i en la gestió de conflictes.
 - L'altre eix fonamental són els mecanismes i fórmules per a la promoció i resolució de conflictes que ajuden a millorar la convivència. **Els mecanismes al voltant dels quals el centre organitzarà les actuacions per afavorir la promoció i la resolució de conflictes són:**
 - ✓ **La mediació escolar.**
 - ✓ **El règim disciplinari de l'alumnat,(...).**
- 11.3 La mediació escolar : La mediació és un procediment per a la prevenció i la resolució dels conflictes que es puguin produir en el marc educatiu. Es caracteritza per la relació entre iguals i per la intervenció d'una tercera persona imparcial i experta que fa d'intermediari entre les parts, sigui a iniciativa de les parts implicades o com a suggeriment per part d'una altra persona. L'objectiu final és aconseguir que les parts enfrontades, per elles mateixes, arribin a un acord satisfactori. Les NOF del centre desenvoluparan els principis i els procediments d'actuació de la mediació (art. 96).

I a les NOF, s'estableix al títol V .De la convivència en el centre, amb diferents articles que tenen com a centre la promoció de la convivència i la resolució de conflictes (Article 94 Mesures de promoció de la convivència 97; Article 95 Mecanismes i formules per a la promoció i resolució de conflictes 99 ;Capítol 2 La mediació escolar Article 96 Els principis de la mediació 100 Article 97; Objectius de la mediació 101 Article 98 El procés de la mediació 102)

En conclusió, no existeix cap document del centre que parli específicament de l'assetjament escolar, excepte la PGA 2017-2018, però sí que en els diferents documents s'estableixen unes bases sobre les que fonamentar el nostre protocol, és a dir, el foment de la convivència, la mediació escolar i el treball de les emocions a tutoria.

Al pla d'acció tutorial (PAT) s'han anat fent canvis en els darrers anys i es tracta el tema de l'assetjament escolar, de l'assetjament a través de les xarxes socials i de la gestió de les emocions.

Revisant les possibles situacions d'assetjament que s'han detectat al centre en els darrers dos cursos, la intervenció i el seguiment sempre s'han dut a terme des de la Comissió de Convivència. La valoració final ens ha permès concloure que no eren situacions d'assetjament, sinó una derivació de relacions conflictives entre alumnes.

A nivell de centre, l'única formació que coneixem dels membres del claustre, és una jornada de formació impartida pels Mossos d'Esquadra a l'inici del Programa; "Internet Segura, de tu a tu" el curs 2015-16.

Aquest curs, arrel de la selecció del centre per al Projecte Aquíprobullying, quatre professores han participat en la formació del Departament d'Ensenyament vinculada amb aquest projecte.

En les reunions d'equips docents, reunions de departaments i tutors, fa temps que es detecta un neguit i interès per ampliar els coneixements en relació a l'assetjament escolar. Per tant, des del centre creiem que necessitem eines i assessorament per posar en marxa un protocol de centre i per poder detectar i intervenir davant dels casos d'assetjament des de la prevenció, però també des del moment que surt un cas per poder fer-ho de forma acurada, efectiva i ràpida.

Anàlisi DAFO per a la diagnosi:

	DEBILITATS	FORTALESES
Factors interns	<ul style="list-style-type: none"> • Algun alumnat disruptiu en gairebé tots els grups classe. • Manca de protocols de detecció • Manca de protocols d'actuació • Dificultat d'assegurar-nos en alguns casos de si es tracta o no de bullying (manca de formació) • Negació per part de les famílies dels alumnes agressors. • Poc recolzament per part d'alguns pares d'alumnes disruptius o assetjadors. 	<ul style="list-style-type: none"> • Projecte de convivència. • Projecte de mediació del centre • Projecte Internet Segura de tu a tu. • Treball de la mediació i inclusió dins el projecte de tutoria. • Barreja de grups. • Alta valoració de les tutories per part del professorat, mares i pares i alumnat. • Ambient d'aula. • Motivació de l'equip directiu i professorat. • Detecció dels casos al cycle superior i mitjà. • Normes de convivència del centre.
	AMENACES	OPORTUNITATS
Factors externs	<ul style="list-style-type: none"> • Influències socials. • Ús de xarxes socials. • Resistències d'algunes famílies. • Poca assistència de les famílies a les xerrades informatives o formatives. 	<ul style="list-style-type: none"> • Participació en projectes de detecció i intervenció . • Sensibilitat de la comunitat educativa. • La majoria de les famílies valoren molt positivament en general tots els projectes que milloren el clima del centre i en especial els projectes de prevenció de l'assetjament a l'Institut.

3. Objectius específics i indicadors

1. Sensibilitzar a la comunitat escolar de la importància de prevenir i eradicar l'assetjament entre iguals.
 - 1.1. Realitzar activitats de sensibilització davant el problema del bullying. És per això que a les tutories es treballarà el tema, dedicant un mòdul a cada curs. Es faran activitats com enquestes per poder detectar la visió dels alumnes de cada classe, visualització i comentari d'algun vídeo en cada curs escolar i concursos de vídeo, cartells, redacció o flyers sobre la prevenció entre les diferents classes (per a cada curs escolar s'escollirà l'activitat a fer).
2. Formar la comunitat escolar de la importància de prevenir i eradicar l'assetjament entre iguals.
 - 2.1. Implantar en la programació de les tutories de tots els cursos de l'ESO un treball de prevenció de l'assetjament escolar, que volem que consisteixi en un mòdul important dins la programació de les tutories de cada curs de forma que el propi alumnat sigui capaç de reconèixer i evitar situacions d'assetjament entre iguals i sensibilitzar i conscienciar tota la comunitat educativa sobre la importància i l'obligació moral d'informar l'adult i els companys referents de les situacions d'assetjament de qualsevol tipus que es puguin donar en l'àmbit de l'institut.
 - 2.2. Fer extensiva la formació que rebran els membres de l'equip de referència a la resta del professorat, pares i mares i alumnat, adaptant el que hem après per poder arribar a tota la comunitat educativa i buscant la millor forma d'arribar a tots els membres de la comunitat educativa (claustre de professors, Família i Escola, AMPA i Consell Escolar)
3. Apoderar i implicar l'alumnat per detectar i aturar els processos d'assetjament escolar mitjançant accions de servei a la comunitat.
 - 3.1. Formar un grup d'alumnes que siguin referents davant dels altres en l'ajuda a detectar, informar i gestionar situacions d'assetjament, aquests alumnes, els guaites, hauran estat triat pels companys de cada classe.
 - 3.2. Donar visibilitat al grup d'alumnes referents perquè tots els companys sàpiguen a qui dirigir-se en moments de detecció de situacions d'assetjament.
4. Prevenir possibles situacions d'assetjament en el centre educatiu.
 - 4.1. Establir estratègies d'organització de centre que permetin anticipar i prevenir possibles situacions d'assetjament, s'hauran de concretar les normes d'organització, participació i convivència que garanteixin els mecanismes que poden garantir els mecanismes que afavoreixin l'exercici

de drets i deures de tot l'alumnat i de les estratègies de prevenció i gestió de conflictes. Així s'organitzaran els grups amb criteris pedagògics. Al nostre centre apostem per la inclusió i la formació de grups heterogenis de primer a tercer d'ESO. El professorat de guàrdia haurà de tenir especial cura en el moment dels canvis d'aula, passadissos i escales, entrades i sortides del centre i a l'hora de l'esbarjo, també es posarà en contacte amb les persones encarregades del transport escolar i la persona que porta el bar del centre a fi de que vetllin per a que no es produeixin problemes d'assetjament durant el transport o en el moment de l'esmorzar. També quedarà de forma clara des del primer dia de classe les normes de l'ús de les noves tecnologies, de les xarxes socials i dels mòbils.

- 4.2. Detectar, intervenir i aturar les situacions d'assetjament escolar.
- 4.3. Redactar i desenvolupar un protocol de centre que permeti detectar situacions d'assetjament entre iguals i que reguli l'actuació davant situacions d'assetjament escolar.
- 4.4. Elaborar de forma col·laborativa instruments de detecció de les situacions d'assetjament, buscant ajuda quan s'escaigui, de professionals especialitzats
- 4.5. Revisar els documents de gestió de centre (PEC, Programació General Anual de centre, PAC) per incorporar els objectius i les estratègies necessàries, i les actuacions per prevenir, detectar i intervenir de forma adient davant dels casos d'assetjament escolar.

Indicadors quantitius

Nombre d'activitats de sensibilització realitzades per a cada un dels sectors de la comunitat escolar.	
Percentatge de participació de cada un dels sectors de la comunitat escolar en les activitats realitzades.	
Nombre d'activitats formatives adreçades als diferents sectors de la comunitat escolar.	
Percentatge de participació dels diferents sectors de la comunitat escolar en les activitats formatives.	
Nombre d'alumnes que participen en accions de servei comunitari / suport entre iguals.	
Relació d'actuacions per prevenir l'assetjament.	
Nombre de possibles situacions d'assetjament detectades.	
Nombre de casos d'assetjament en què s'ha intervingut.	
Percentatge de casos en què s'ha aconseguit aturar i revertir el procés d'assetjament.	

4. Avaluació inicial

1. Avaluació inicial

La intenció és passar una enquesta a tot l'alumnat i professorat per tal de conèixer quina és la sensació de l'estat de la convivència al centre, aprofitant les reunions de pares es podria passar també una enquesta a les famílies per veure la seva visió i detectar les necessitats. També s'usaran com a mitjans de detecció d'alumnes aïllats per exemple els sociogrames.

En primer lloc un qüestionari adreçat al professorat:

PRECONCIMEI

Qüestionari sobre preconcepcions d'intimidació i maltracte entre iguals

FULL DE PREGUNTES PER AL PROFESSORAT

(ADAPTAT D' ORTEGA, MORA-MERCHÁN, MORA I FERNÁNDEZ)

Valora entre 1 (desacord) i 5 (acord) les següents frases segons la teva opinió:

a. Les relacions interpersonals són uns dels objectius més importants del desenvolupament del currículum.

1 2 3 4 5

b. Per a eliminar els problemes de violència és necessari que tot el claustre de professors prengui consciència i actuï .

1 2 3 4 5

c. Les agressions i situacions violentes són un greu problema al meu Centre.

1 2 3 4 5

d. Els professors es troben indefensos davant els problemes de disciplina i agressions dels alumnes.

1 2 3 4 5

e. El propi professorat és en ocasions objecte d'atac per part dels alumnes.

1 2 3 4 5

f. Els pares i les mares dels alumnes sovint empitjoren les situacions de conflicte

1 2 3 4 5

g. La intervenció del professorat en els casos de violència i de conflicte crec que s'inclou en la meva tasca educativa.

1 2 3 4 5

I aquest seria el qüestionari que es passaria a l'alumnat

PRECONCIMEI

Qüestionari sobre preconcepcions d'intimidació i maltracte entre iguals

FULL DE PREGUNTES PER ALS ALUMNES

(ADAPTAT D' ORTEGA, MORA-MERCHÁN, MORA I FERNÁNDEZ)

Com et relaciones amb la majoria dels companys de classe?

- a. Bé
- b. Ni bé, ni malament.
- c. Malament.

Quants bons amics o amigues tens a l'institut?

- a. Cap
- b. Entre 2 i 5.
- c. 6 o més.

Quantes vegades t'has sentit sol o sola al pati perquè els companys no han volgut star amb tu?

- a. Mai.
- b. Poques vegades.
- c. Moltes vegades.

Quantes vegades t'han intimidat o maltractat els companys?

- a. Mai.
- b. Poques vegades.
- c. Moltes vegades.

Si els teus companys t'han intimidat alguna vegada , des de quan es produeixen aquestes situacions?

- a. Mai m'ha intimidat ningú.
- b. Des de fa una setmana.
- c. Des de fa un mes.
- d. Des de principi de curs.
- e. Des de el curs anterior.
- f. Des de abans d'entrar a l'institut.

Si t'han intimitat alguna vegada, Per què creus que ho han fet? (pots marcar més d'una esposta)

- a.. No ho sé.

c. Perquè els vaig provocar.

d. Perquè sóc diferent d'ells.

e. Perquè sóc més dèbil.

f. Per molestar-me.

g. Per gastar-me una broma.

h. Altres.....

De quina classe creus que són els nois i noies que intimiden. (Pots triar més d'una resposta)

a. No ho sé.

b. De la mateixa classe.

c. Del mateix curs, però d'una altra classe.

d. D'un curs superior.

e. D'un curs inferior.

Qui creus que acostuma a intimidar als altres alumnes?

a. No ho sé.

b. Un noi.

c. Un grup de nois.

d. Una noia.

e. Un grup de noies.

f. Un grup de nois i noies.

A quins llocs s'acostumen a produir les situacions d'intimidació o maltracte? (Pots donar més d'una resposta)

a. No ho sé.

b. A la classe.

c. Al passadís.

d. Al pati/ bar.

e. Al carrer.

f. Altres.....

Qui acostuma a parar les situacions d'intimidació o maltracte?

a. No ho sé.

b. Ningú.

c. Algun professor.

d. Algun company.

Si algú t'intimida amb qui parles del que t'ha passat?

a. No parlo amb ningú.

b. Amb els professors.

c. Amb la meva família.

d. Amb els companys.

Series capaç d'intimidar a algun dels teus companys?

a. Mai.

b. No ho sé.

c. Sí, si em provoquen.

d. Sí, si els meus amics ho fan.

e. Altres raons.

Amb quina freqüència creus que es donen intimidacions al teu centre?

a. Mai.

b. Poca freqüència.

c. Molta freqüència.

Has participat en intimidacions als companys?

a. Mai.

b. Alguna vegada.

c. Moltes veges.

Què opines dels alumnes que fan bullying als altres?

a. Res, aquest tema no m'interessa.

b. Em sembla malament.

c. És normal que passi en la relació entre companys.

d. Tindran els seus motius.

Què fas quan saps que un company intimida un altre?

a. Res, aquest tema no m'interessa.

b. Aviso a algú que pugui parar la situació.

c. Intento parar la situació personalment.

Una vegada passades les enquestes inicials a professorat i alumnat veiem que per part del professorat, el 95% dels enquestats pensem que per eliminar els problemes de violència entre iguals cal que tot el claustre prengui consciència i actuï, també el 95,5% creu que les agressions i situacions de violència no són un problema greu al centre i la majoria creu que la intervenció en casos de violència i conflicte forma part de la nostra tasca educativa. Per tant veiem que tenim un professorat sensibilitzat envers el tema i disposat a implicar-se i treballar per la seva prevenció.

En quant a l'alumnat, la gran majoria diu que té bona relació amb els companys i només un 1,3% diu que se sent malament, creiem que és important seguir fomentant les bones relacions al centre i centrar-nos en aquest 1% que no se sent bé, analitzant els motius i ajudant-los a millorar aquestes relacions. L'alumnat que diu que se sent sol i no té amics coincideix amb el que afirma que algun cop s'ha sentit intimidat (un 3%). Gairebé el 80% de l'alumnat diu que mai l'ha intimidat ningú.

En quant al tipus de persones que intimiden i als llocs on es fa, la majoria diu no saber de quin curs són, al voltant del 30 % diu que d'un curs superior i un altre 30% del mateix curs però d'una altra classe, i que la majoria d'intimidacions es produeix per part d'un grup de nois, i els llocs el pati o el bar, al carrer i al passadís, només el 14% creu que es donen a l'aula i alguns alumnes comenten que es donen també al lavabo i vestidors.

La majoria d'alumnat diu que acostuma ser el professorat el que acostuma a aturar aquestes situacions d'assetjament. També que quan hi ha aquest tipus de problemes parlen en primer lloc amb la família (55%) i en menor grau amb els companys o amics i en últim terme amb els professors (24,5%). La majoria de l'alumnat creu que les situacions d'assetjament entre iguals es donen amb poca freqüència, però és preocupant que un 23% de l'alumnat creu que es donen amb molta freqüència. Hi ha un 19% preocupant que afirma haver participat alguna vegada en aquest tipus de situacions.

El 83% de l'alumnat creu que el bullying és una cosa negativa i que veu malament que es faci però torna a ser preocupant un 8% que diu que aquest tema no l'interessa o un 11% que d'alguna forma el justifica ("tindran els seus motius"). Només el 50% diu que avisaria a algú perquè pugui aturar la situació si s'assabentés d'un cas d'assetjament entre iguals.

Amb aquests resultats com a punt de partida veiem que hem de reforçar una part de l'alumnat que no es sent bé al centre, afavorint amb activitats de tutoria d'inclusió i de cura de les emocions i també apoderar els companys de classe perquè tothom es senti responsable d'aquestes situacions i no les justifiquin i treballar perquè augmenti la confiança entre tots els membres de la comunitat educativa de forma que avisar quan es detecti un cas d'assetjament sigui considerat el més natural i obvi ja que tothom es fa responsable de les bones relacions al centre.

L'anàlisi estadístic més detallat es troba a la memòria del projecte.

Aspectes de millora que el projecte aportarà al centre

Aspectes de millora que el projecte aportarà al centre		
	Objectius	Indicadors de millora
Sensibilitzar la comunitat educativa	Realitzar activitats de sensibilització davant el problema del bullying	Nombre d'activitats de sensibilització realitzades a cadascun dels sectors de la comunitat escolar
Prevenir l'assetjament	<p>Implantar en la programació de tutories de tots els cursos de l'ESO un treball de prevenció de l'assetjament escolar, de forma que el propi alumnat sigui capaç de reconèixer i evitar situacions d'assetjament entre iguals i sensibilitzar i conscienciar a tota la comunitat educativa sobre la importància i obligació moral d'informar l'adult i els companys referents de les situacions d'assetjament de qualsevol tipus que es puguin donar a l'àmbit de l'Institut</p> <p>Fer extensiva la formació que rebran els membres de l'equip de referència a la resta del professorat, pares, mares i alumnat, buscant la millor forma d'arribar a tots els membres de la comunitat educativa</p> <p>Establir estratègies d'organització de centre que permetin anticipar i prevenir</p>	<p>Nombre d'activitats formatives realitzades durant les tutories.</p> <p>Nombre d'activitats formatives adreçades als diferents sectors de la comunitat escolar</p> <p>Nombre d'estratègies d'organització de centre per anticipar i prevenir situacions d'assetjament.</p>

	<p>possibles situacions d'assetjament.</p> <p>Elaborar de forma col·laborativa instruments de detecció de les situacions d'assetjament buscant ajuda quan s'escaigui, de professionals especialitzats</p>	<p>Nombre de documents elaborats per detectar situacions d'assetjament</p>
<p>Detectar l'assetjament</p>	<p>Formar un grup d'alumnes que siguin referents davant dels altres en l'ajuda a detectar, informar i gestionar situacions d'assetjament.</p> <p>Donar visibilitat al grup d'alumnes referents perquè tots els companys sàpiguen a qui dirigir-se en moments de detecció de situacions d'assetjament</p>	<p>Nombre d'alumnes que participen en el projecte com alumnes referents</p> <p>Nombre de llocs en que es visibilitzen els alumnes referents.</p>
<p>Intervenir davant l'assetjament</p>	<p>Redactar i desenvolupar un protocol de centre que permeti detectar situacions d'assetjament entre iguals i que reguli l'actuació davant de situacions d'assetjament escolar.</p> <p>Revisar els documents de gestió de centre (PEC, PGA, PAC) per incorporar els objectius i les estratègies necessàries i les actuacions per prevenir, detectar i intervenir de forma adient davant els casos d'assetjament escolar.</p>	<p>Nombre de documents revisats per incorporar objectius i estratègies necessàries.</p>

5. Planificació i temporització de les actuacions

a. Actuacions de **sensibilització** per a tota la comunitat escolar.

a.1. a l'alumnat

- A la primera tutoria s'explicitarà que el projecte Aquíproubullying i la prevenció de l'assetjament escolar és un dels blocs prioritaris de l'acció tutorial (setembre). Per fer-ho es podria fer servir un text, notícia o un vídeo

a.2. a les famílies.

- A la xerrada inicial de l'alumnat de primer d'ESO, la directora explica als pares la importància de formar part d'aquest projecte i el tractament que es farà a les classes (inicis de juliol).
- A la reunió de pares d'inici de curs de totes les tutories es parlarà d'aquest projecte i es passarà un vídeo de sensibilització sobre el tema de l'assetjament escolar (octubre). També es passarà una petita enquesta per detectar necessitats i preocupació de les famílies respecte el bullying.

a.3. al professorat

- comunicació a tot el claustre del projecte i la seva evolució per tal de donar a conèixer el protocol d'actuació (claustres al llarg de l'any)
- Formació dels professionals:
Presentació del projecte en un Claustre, i després en reunió d'Equips Docents donar a conèixer el protocol d'actuació del centre, les mesures de prevenció i com actuar davant possibles situacions d'assetjament i/o ciberassetjament)

a.4. A nivell de tot el centre

Incorporació del projecte #aquíproubullying i de la nova normativa de referència, als diferents documents de gestió del centre (PEC, NOFC, PGA 2018-19 i PAT) Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència, en el seu article 90, sobre protecció en l'àmbit de l'educació, insta les administracions públiques a impulsar el desenvolupament d'actuacions adreçades al conjunt de la comunitat educativa que permetin prevenir, detectar i eradicar el maltractament a infants i adolescents, els comportaments violents, l'assetjament escolar i la violència masclista. I afegeix que els programes educatius han de tenir els continguts necessaris per a promoure l'educació en igualtat d'oportunitats i de gènere, respecte i tolerància, de manera que s'hi afavoreixi la prevenció d'actituds i situacions violentes, i també el coneixement dels drets de la infància.

Llei 11/2014, del 10 d'octubre, per a garantir els drets de lesbianes, gais, bisexuals, transgènere i intersexuals i per a eradicar l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia, explícita en el seu article 12 sobre educació, que s'ha de vetllar per la conscienciació i la prevenció de la violència per raó d'orientació sexual, identitat de gènere o expressió de gènere i oferir mecanismes als centres perquè detectin situacions de discriminació o exclusió de qualsevol persona per les dites raons. En aquest sentit, s'ha de promoure el desplegament efectiu de plans de convivència amb un èmfasi especial en les mesures de prevenció i d'actuació contra l'assetjament de què poden ésser objecte les persones LGBTI en el medi escolar.

b. Prevenció:

b.1 Formació als diferents sectors de la comunitat escolar.

b.1. a l'alumnat

El pla d'acció tutorial ens sembla l'eina més important per la prevenció i pel bon funcionament del pla de convivència del centre. Entenem l'acció tutorial com una tasca de tot l'equip educatiu de l'institut i es basa en :

- a) Fer activitats i organitzar l'aprenentatge de manera que es fomenti la cohesió, el respecte mutu i la relació positiva del grup. En aquest sentit, s'ha de treballar des de l'educació emocional i la competència social: expressar emocions, saber escoltar els altres quan parlen, no ignorar mai ningú, interessar-se pels altres, saber dir que no, ajudar, etc.
- b) Fomentar competències cíviqes dirigides a la maduració de la consciència moral, l'actitud crítica, la corresponsabilitat en la detecció de la violència (per acabar amb l'existència d'espectadors passius i de la —lle del silenci) i generar actituds de rebuig cap a la violència i la injustícia (mòduls per prevenció del bullying).
- c) Afavorir que no hi hagi alumnes que estiguin aïllats a l'aula (per a la detecció fer servir l'enquesta inicial, els sociogrames i l'ajuda més endavant dels propis guaites).
- d) Fer un seguiment dels grups que es consideri que estan en més risc.
- e) Fer activitats per afavorir la igualtat amb els col·lectius amb més risc: integració de l'alumnat amb discapacitats i altres necessitats educatives o socials; foment de la llibertat d'identitat de gènere i d'orientació sexual; foment de la interculturalitat i la solidaritat, i la coeducació (en el nostre cas les activitats

dels mòduls sobre la inclusió i sobre la mediació que estan programades a tots els cursos de tutoria)

h) Formar en l'ús de les noves tecnologies i la ciutadania digital per prevenir el ciberassetjament (activitats en torn al projecte Internet Segura de tu a tu per a tots els cursos).

A partir del curs proper :

- Incloure el projecte de prevenció del bullying al Pla d'Acció Tutorial en tots els cursos (mòduls de formació del projecte aqiproubullying).

- Continuar amb l'activitat que es fa a tots els cursos per part de l'alumnat referent del projecte Internet Segura de tu a tu.

- Continuar a tots els cursos de l'ESO l'activitat per donar a conèixer el Projecte de Mediació del nostre centre.

- En iniciar-se el curs s'escolliran dos guaites per classe. Seria interessant que hi hagués un guaita de cada sexe, això permetria assegurar-nos que es poden detectar problemes d'assetjament en llocs com els lavabos o vestidors. Es prepararà una activitat de motivació i reflexió abans de l'elecció a totes les tutories.

- Fer visible l'alumnat que formarà part del grup de guaites del centre per tal que tothom els conegui, igual que al grup de referents d'Internet Segura i Mediació.

- Formació pels alumnes que formaran part de l'equip de guaites (dins l'horari escolar)

- Activitats a les tutories (meitat primera avaluació):

Bloc 1. Coneixements sobre l'assetjament i el ciberassetjament. El primer curs es treballarà el mòdul a tots els cursos. A primer, es treballarà tot (les 4 fitxes i es visionarà el programa 30 minuts sobre el bullying) i a la resta es farà una activitat recordatori del que es va fer a primer. Treball en grup sobre el vocabulari i visionat d'algun vídeo i comentari o debat a partir d'ell. A tercer es treballarà en grups per fer un decàleg antibullying.

Bloc 2. Competències socio-emocionals. Es treballen en totes les tutories amb diferents activitats (a primer d'ESO el top manta de les emocions, a segon activitats d'autoneixement, a tercer d'ESO a més es fa un taller d'educació emocional).

Bloc 3. Gestió positiva dels conflictes. Aquestes activitats ja estan incloses actualment en la seqüenciació de tutories de tots els cursos, concretament quan es tracta el tema de la mediació. Continuarem incidint en el tema. Hi ha una programació específica per

a cada curs. A primer s'elaboren a més cartells per grups sobre el tema de la mediació i a segon flyers.

Bloc 4. Com detectar i aturar l'assetjament. Una part es treballa amb els alumnes referents d'Internet Segura, l'altra part, els vídeos i els estudis de casos es programaran en els diferents cursos de l'ESO (treball del video Juntos a primer, Pelroig a segon, Stand Up a tercer, i estudi d'un fragment de 30 minuts a 4t).

Bloc 5. Ús segur i responsable de les xarxes. Complementarem la informació donada en el programa Internet Segura de tu a tu. A cada curs es farà una de les activitats del mòdul. Primer ESO Què fem a les xarxes socials? I configuració de la privacitat Segon: La ciutadania digital 3r Els amics estranys coneguts a les xarxes 4t Què és el grooming

Bloc 6. Com detectar i aturar el ciberassetjament. Es programarà una activitat del mòdul (cas pràctic i vídeo) per a cada curs. 1r ESO La Història de Stacy, 2n un cas pràctic: Atacat per totes bandes, 3r Friends - Mot Mobbing, 4t ESO es buscarà una pel·lícula per analitzar-la i treballar el tema.

b.2. a les famílies.

- Xerrades a pares de primer d'ESO per part dels Mossos d'Esquadra sobre l'ús responsable de les xarxes socials (pares d'alumnat de 1r ESO) (octubre-novembre)
- Xerrada anual per a pares (organitzat per l'institut i amb suport de l'AMPA) sobre el tema de l'assetjament escolar. (una o dues xerrades durant el mes de febrer). Enquesta a tots els pares el primer i quart any del projecte per veure l'estat de la qüestió i les necessitats detectades per les famílies i veure també l'evolució.
- Comunicació del projecte i tractament del tema (una sessió) a l'assemblea de mares i pares delegats de centre. (inici de curs)
- Posar a l'abast de totes les famílies del centre els 6 mòduls formatius del projecte aquiprobulying, a la plataforma de la pàgina web del centre.

b.3. al professorat

- comunicació a tot el claustre del projecte i la seva evolució (claustre inici de curs i explicació de la continuïtat i evolució del projecte en els altres claustres)

- Organitzar la formació del professorat perquè tota la comunitat educativa participi del projecte i es senti protagonista en tot el procés de prevenció i detecció i tractament dels casos (petició al pla de formació de centre).

a.4. A nivell de tot el centre

Incorporació del projecte als documents de gestió del centre.

Plafó de visibilització dels mediadors, guaites i referents d'Internet segura en un lloc destacat del centre així com a la pàgina web del centre.

c. Detecció:

c.1. a l'alumnat

“Com més ulls mirin, millor” Seguint aquesta idea d'altres centres de Barcelona, el nostre institut es planteja formar un grup d'alumnes (un o dos alumnes per tutoria) , que seran escollits pels seus companys, per a actuar com a guaites per a la detecció de possibles casos d'assetjament escolar.

Seguint l'experiència del programa: “Internet segura de tu a tu”, aquests alumnes rebran una formació, de tal manera que si algun alumne rep conductes d'assetjament, o veu a algú que les rep, podrà parlar-ho amb ells; així com també tindran la funció d'observar fets que puguin derivar en situacions d'assetjament, i d'estar atents a companys que puguin necessitar ajuda, perquè se senten insegurs, exclosos, amenaçats o agredits en els espais d'interrelació entre iguals, i especialment fora de l'espai aula.

Altres experiències similars han anomenat aquests alumnes *germans grans* o *alumnes vigilants*, però el que per a nosaltres resulta més interessant és que permetrà tenir més ulls i orelles alertes per a detectar conductes d'assetjament al centre, i també facilitar que cap alumne amagui uns fets que s'estan produint per por a tenir el rol del “xivato”, ja que serà coneguda per tots la funció d'aquests guaites de posar en coneixement els fets.

c.3 Altres instruments de detecció (enquestes, sociogrames, canals de denúncia...) Les enquestes ja s'han mostrat a l'apartat 1 . Amb els guaites es decidirà quin són els altres canals de denúncia que es poden fer servir (bústia a l'entrada del centre, caixes a tutoria...)

d. Intervenció:

- d.1 Estratègies de suport a la víctima i a l'assetjador.
- d.2 Dinàmiques d'intervenció grupal: xarxa de suport, cercles de confiança...
- d.3 Suport de professionals especialitzats (EAP, orientadors...).

d.1 Estratègies de suport a la víctima.

En primer lloc mesures que garanteixin la seguretat immediata de l'alumne o alumna agredit. (augment de les mesures de vigilància, atenció específica del professorat a aquest alumne, intervenció de mediadors...)

Si la demanda no procedeix de la família, el tutor/a previ coneixement de l'equip directiu, posarà el cas en coneixement de la o les famílies de l'alumnat implicat.

Reunir informació relativa a l'agressió (tutor, cap d'estudis i orientació educativa), tenint en compte el fet, la generalització, continuïtat i gravetat de l'agressió i establir les primeres mesures de suport a la víctima. Posada en coneixement i denúncia, si és el cas, a les instàncies corresponents .

En cas de confirmar-se l'existència d'assetjament s'han d'aplicar a la víctima mesures de recolzament i protecció.

Al professorat : comunicació dels fets i pautes d'actuació.

A la família: informació sobre altres suports i actuacions de caràcter extern. Recolzament.

Estratègies de suport a l'assetjador

Aplicació del protocol, programes de modificació de conducta, derivació als serveis externs si és el cas. Si cal, posada en coneixement de la denúncia de la situació a instàncies corresponents.

Segons el tipus de gravetat es pot fer una proposta de mediació com un bon mètode de resolució de conflictes.

També s'ha d'imposar una mesura que sigui reparadora dels fets.

Crear un espai i ambient de diàleg per tal de resoldre de forma assertiva els conflictes arribant a un acord.

Les pràctiques restauratives

La seva finalitat és crear una forma d'estar junts que ajudi a establir vincles positius entre tots els membres, fomenta el sentiment de comunitat i proporciona una manera d'actuar que faciliti la gestió positiva dels conflictes i el restabliment de les relacions abans que la sanció dels culpables.

Alguns beneficis:

Promouen la participació i compromís de totes les persones implicades

Implica que cal connectar totes les parts i restaurar les relacions abans de fer qualsevol tipus de canvi.

Faciliten la responsabilitat de la persona que d'una forma o altra ha intervingut en la creació del conflicte

Ajuden les persones afectades a expressar els seus sentiments i necessitats

Promouen la reparació dels perjudicis causats (de manera material o simbòlica) i ajuden a crear vincles de forma que tothom es senti part de la comunitat.

Fomenta l'esperit col·laboratiu

Fomenta la implicació de l'alumnat.

Proposta pràctica: El cercle és l'estructura bàsica de les pràctiques restauratives.

Funcionament: els participants s'asseuen en cercle de forma que tots es veuen les cares. Hi ha un facilitador, que acostuma a ser un docent, que formula les preguntes o temes sobre els quals es parlarà i ajuda a regular el funcionament. Es disposa d'un objecte de la paraula: qui el té pot parlar o passar tanda i els altres l'escoltaran amb respecte fins que acabi. Normalment l'objecte va circulant per ordre, es brinda a tothom l'oportunitat d'intervenir i no només al que vol parlar.

S'intentarà sempre que sigui possible aplicar pràctiques restauratives, amb acords en els quals aquests alumnes han de demanar disculpes a qui ha estat la víctima i, sempre que sigui possible han de reparar el mal que han fet.

El plantejament de partida és que de vegades els conflictes no es poden resoldre de forma positiva, perquè els acords s'han trencat de forma repetida o perquè la gravetat del conflicte comporta altres accions, com ho pot ser un expedient disciplinari, segons les normes explicades a les NOFC del centre.

Creiem imprescindible deixar clar a l'agressor o agressors que aquest tipus d'accions es condemnen al centre enèrgicament però alhora, ens plantejem la intervenció des d'una vessant educativa, i no exclusivament punitiva, i aclarir-los que el centre vol que rebin l'ajuda que ells també necessiten, donat que l'agressió pot ser deguda a una falta d'habilitats socials adequades, entre d'altres motius.

- Caldrà així analitzar les característiques de l'agressió i de l'agressor i aplicar les mesures individuals que es considerin més oportunes. Algunes d'aquestes mesures poden ser: Dissenyar i realitzar entrevistes individuals on s'analitzi la situació i les conseqüències que ha comportat per les persones afectades tot i afavorint l'empatia.
- Desenvolupar programes d'entrenament intensiu en habilitats socials (assertivitat, identificació i resolució de conflictes...)
- Ajudar-lo a vincular-se amb els demés sentint-se part del grup i de l'entorn i assumint les responsabilitats que li corresponguin.
- Aplicar programes de modificació de conducta: conseqüències negatives, reparació i restauració del dany, pèrdua de la possibilitat de realitzar algunes activitats, etc.

Amb la família: informació sobre altres suports i serveis externs.

GRUP AGRESSOR

En el cas que hi hagi un grup agressor, cal contemplar en la intervenció el component psicològic comú que els dona entitat. Aquest component actua com a pressió per a conformar-se al que faci la resta del grup. La responsabilitat de l'agressió es difumina i apareix la por a convertir-se en víctima si no es fa el que diu el grup. Així en la intervenció caldrà:

- Analitzar amb ells les conseqüències que aquests comportaments tenen per a la víctima i per a tot el grup.
- Definir clarament quins són els papers que els espectadors juguen en aquestes situacions.

- Ensenyar-los la diferència entre ser solidari davant la injustícia i ser xivato.
- Desenvolupar l'empatia aprenent a posar-se en el lloc dels altres.
- Ensenyar als alumnes a demanar ajuda, a superar la por a ser qualificats de xivatos o fins i tot a convertir-se ells mateixos en víctimes.
- Informar sobre la possibilitat i recursos existents al centre per a denunciar situacions d'intimidació garantint-ne la confidencialitat.

ESPECTADORS

Són aquells que coneixent la situació d'abús que s'està donant, no fan res al respecte. Amb el seu silenci són tan responsables com la resta de figures exposades doncs transmeten tant a la víctima com a l'agressor la seva acceptació del que està passant. Sovint actuen amb indiferència per por o per evitar-se problemes, però ho fan per egoisme en darrera instància.

Seguiment del cas

En el cas de confirmar-se l'assetjament es farà un seguiment i valoració tant del procés, com de les actuacions aplicades. Si es considera necessari es podrien modificar algunes de les mesures aplicades.

En cas de no confirmar-se caldrà reflectir-ho per escrit i informar a tots aquells membres de la comunitat escolar als quals prèviament s'havia comunicat el possible cas.

Recursos

6. Previsió de l'avaluació final

A partir dels indicadors concretats en l'apartat 3 valoració del grau d'assoliment dels objectius específics del projecte.